

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br.xx

Datum:03.10.2022

U skladu sa članom 92 stav (4) Ustava Republike Kosovo, članom 4 Uredbe br. 02/2021 o Oblastima Administrativne Odgovornosti Kancelarije Premijera i Ministarstava i članom 19 Pravilnika br. 09/2011 o Radu Vlade Republike Kosovo, Vlada Republike Kosovo je na sednici održanoj dana donelo:

ODLUKU

1. Usvaja se Koncept Dokument o dopuni i izmeni Zakona o Poslovnim Društvima.
2. Obavezuje se Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine i druge nadležne institucije za sprovođenje ove Odluke.
3. Odluka stupa na snagu danom potpisivanja.

Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

Odluku dostaviti:

- Zamenicima Premijera;
- svim Ministarstvima (Ministrima);
- Generalnom Sekretaru KP-a;
- Arhivi Vlade.

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

MINISTRIA E INDUSTRIJË, NDËRRMARRËSISË DHE TREGTISË
MINISTARSTVO INDUSTRIJE, PODUZETNIŠTVA I TRGOVINE/ MINISTRY OF
INDUSTRY, ENTREPRENEURSHIP AND TRADE

KONCEPT DOKUMENTA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

April, 2022

Sadržaj

Sažetak koncept dokumenta	Error! Bookmark not defined.
Uvod.....	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 1: Definisanje problema	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 2: Ciljevi.....	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 3: Opcije.....	24
Poglavlje 3.1: Opcija nijedna promena	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 3.2: Opcija za poboljšanje sprovođenja i izvršenja	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 3.3: Treća opcija [definiše se posebno za svaki koncept papir]	29
Poglavlje 4: Identifikovanje i procena budućih uticaja.....	31
Poglavlje 4.1: Izazovi sa prikupljanjem podataka	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacija	32
Poglavlje 6: Poređenje opcija	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 6.1: Planovi sprovođenja za različite opcije.....	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 6.2: Tabela poređenja sa sve tri opcije	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci	35
Poglavlje 7.1: Odredbe za praćenje i procenu	36
Prilog 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja.....	Error! Bookmark not defined.
Prilog 2: Obrazac za procenu društvenog uticaja.....	Error! Bookmark not defined.
Prilog 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu ...	Error! Bookmark not defined.
Prilog 4: Forma procene uticaja osnovnih prava.....	46

Sažetak koncept papira

Opšte informacije	
Naslov	Koncept Dokumenta za Poslovna Društva
Noseće Ministarstvo	Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine
Osoba za kontakt	Mehdi Plašniku, zamenik. Generalnog Direktora, Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa, Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine KARB/MIPT
Vladin program 2021 - 2025	Vezano je za unapređenje bavljenja biznisom, unapređenjem poslovnog okruženja i razvojem konkurentnosti, unapredićemo pravni okvir za konkurenciju, poslovna društva i unaprediti poslovne registre kako bismo omogućili efikasno upravljanje porezom, efektivno upravljanje usklađenošću i obezbeđivanje odgovarajuće statistike. kodeksa korporativnog upravljanja.
Strateški prioritet	Poboljšanje poslovnog ambijenta i razvoj konkurentnosti u privatnom sektoru, Operativni cilj: 1.3. Poboljšanje pravnog okvira za poslovna društva, 1.3.1 Odobrenje nacita koncept papira za poslovna društva.

Odluka	
Glavno pitanje	Kosovska agencija za registraciju biznisa i poslovna društva tokom primene Zakona o poslovnim društvima naišle su na poteškoće u poštovanju zakonskih odredbi, nemogućnost sprovođenja pravnih zahteva od strane korporacija za rodnu kvotu, potrebu daljeg usklađivanja sa zakonodavstvom EU-a, nedostatak integrisanog sistema KARB-a sa PAK-om, nedostatak kaznenih odredbi za nesprovođenje zakona, potreba za daljim unapređenjem elektronskih usluga u smislu registracije, promena, odjave, zatvaranja biznisa.
Sažetak konsultacija	
Predložena opcija	Izmena i dopuna Zakona o Poslovnim Društvima

Glavni očekivani uticaji	
Budžetski uticaji	[Označite uticaj na budžet. Ako je predložena opcija pokrivena trenutnim budžetskim pragom, označite 'primenjuje se u okviru trenutnih budžetskih pragova'.]
Ekonomski uticaji	[Označite najvažnije uticaje u ovoj kategoriji. Ako nema relevantnih uticaja, označite 'ne očekuju se relevantni uticaji u ovoj kategoriji'.]
Društveni	Nema direktnih uticaja na ovu kategoriju

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

uticaji	
Ekološki uticaji	Nema direktnih uticaja na ovu kategoriju
Međusektorski uticaji	Pravne, državne administrativne, javno-privatne institucije, NVO-e, javni i privatni biznisi
Administrativne naknade za kompanije	Nema uticaja
Testovi za MSP-e	Uklanjanje rodne kvote od 50% žena u odborima ima pozitivan efekat na MSP-e-korporacije.2.Povodom osnivanja DOO-ima utvrditi osnovni kapital.

Naredni koraci	
Kratkoročni	Izmena i dopuna Zakona o Poslovnim Društvima
Srednjoročni	Izrada podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o poslovnim društvima

DRAFT

UVOD

Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine (MIPT), odnosno Kosovska agencija za registraciju biznisa (KARB) je odgovorna za izradu pravnog okvira u oblasti poslovnih društava, zasnovano na prioritetima Vlade Republike Kosovo, odnosno programa Vlade i strateških dokumenata.

Kosovska agencija za registraciju biznisa (poslovanja) radi u okviru Ministarstva industrije, preduzetništva i trgovine koje je jedina institucija odgovorna za registraciju biznisa na Kosovu. KARB posluje na bazi elektronskog sistema podataka kao jednostavnijeg, bržeg i besplatnog procesa registracije početnih biznisa koji se ostvaruje preko veze između 29 opštinskih registracionih centara (sa mogućnošću njihovog dodavanja) poznatih kao rešenje "Sve na jednom mestu" sa sedištem (centralom kancelarijom) u KARB-u. Sadašnji sistem je uticalo na povećanje transparentnosti, kao i povećanje standarda i nastojanja da se procedure registracije usklade sa direktivama Evropske unije. KARB je razvojno orijentisana institucija koja nudi postizanje veće efikasnosti, sa visokim kvalitetom za sve ekonomske operatere koji rade na Kosovu. Gde je fokus na stvaranju pomoćnog imidža za administrativne procedure registracije za podršku biznisu (poslovanju) i unapređenju poslovnog ambijenta u zemlji dok, ima za cilj pružanje odgovorne institucionalne usluge i stvaranje administrativne kulture u poslovanju.

Odlukom od 12.08.2021. godine sa brojem protokola 5817, zamjenik sekretara u MIPT-u, na predlog KARB-a formirao je radnu grupu za izradu Koncept Dokumenta u oblasti poslovnih društava.

Ovaj koncept dokument je takođe uključen na listu koncept dokumenata za 2021.

Svrha ovog koncept dokumenta je da predloži najadekvatniju opciju za rešavanje glavnog problema identifikovanog od strane radne grupe, problema koji stvara poteškoće u boljem funkcionisanju i registraciji poslovnih društava.

Na osnovu Vodiča i Priručnika za izradu koncept dokumenta, izrađen je ovaj koncept dokument koji će predložiti opciju koju je preporučila radna grupa.

Figura 1: Tabela sa opštim informacijama za koncept dokument

Naslov	Koncept Dokumenta za Poslovna Društva
Noseće Ministarstvo	Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine
Osoba za kontakt	Mehdi Plašniku, zamjenik. Generalnog Direktora, Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa, Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine

<p>Vladin program 2021 - 2025</p>	<p>KARB/MIPT Vezano je za unapređenje bavljenja biznisom, unapređenjem poslovnog okruženja i razvojem konkurentnosti, unapredićemo pravni okvir za konkurenciju, poslovna društva i unaprediti poslovne registre kako bismo omogućili efikasno upravljanje porezom, efektivno upravljanje usklađenošću i obezbeđivanje odgovarajuće statistike. kodeksa korporativnog upravljanja.</p>
<p>Strateški prioritet</p>	<p>Vezano za Strateški cilj, odnosno unapređenje poslovnog okruženja i razvoj konkurentnosti u privatnom sektoru, Operativni cilj: 1.3 Poboljšanje pravnog okvira poslovnih društava, 1.3.1 Izrada koncept papira za poslovna društva.</p>
<p>Radna grupa</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mehdi Pllashniku, Zam. Generalnog Direktora, Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine KARB/MIPT (predsedavajući) 2. Dardan Nallbani, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine/MIPT (član) 3. Mensur Azemi, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine/MIPT (član) 4. Merlinda Ramaj, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine/MIPT (članica) 5. Bujar Peqkeli, Carina Kosova/CK (član) 6. Albana Krasniqi, pravna kancelarija Premijera/UP (članica) 7. Ilir Islami, Poreska Administracija Kosova/PAK (član) 8. Shkurte Krasniqi, SKC/UP (članica) 9. Zana Radoniqi, Ministarstvo finansija/MFRT (članica) 10. Gani Seferi, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine/MIPT (član) 11. Driton Bublaku, Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine/MIPT (član)

Poglavlje 1:

Definisanje problema

Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa(poslovanja) i poslovna društva tokom sprovođenja Zakona br. 06 / 1 -016 za poslovna društva su naišla na poteškoće u ispunjavanju zakonskih odredbi i identifikovana su neka pitanja za koja je potrebno dopuniti važeće zakonodavstvo:

- 1) Neusaglašenost zakonskih odredbi

- 2) Zakonski uslov za 50% žena u odboru direktora korporacija
- 3) Nedostatak osnovnog kapitala za DOO-e;
- 4) Nemogućnost dopune statuta izmenama;
- 5) Nedostatak pravnog regulisanja da bi KARB vodio spisak neaktivnih biznisa (poslovanja);
- 6) Objavljivanje finansijskih izveštaja KKF-a na internet stranici KARB-a.
- 7) Neusaglašenost zakonskih odredbi Zakona br. 06/l -016 za poslovna društva sa Zakonom br. 03/L-222 o Poreskoj Administraciji u vezi registracije fiskalnog predstavnika.
- 8) Trenutno, prema Zakonu br. 06/l -016 za poslovna društva povodom smrti vlasnika individualnog biznisa, vlasništvo nad biznisom nije dozvoljeno da pređe na naslednika i poslovna istorija se gubi.

1.1 Okvir politika i zakonodavstva Kosova

U Republici Kosovo postoji nivo normiranja u vezi sa poslovnim društvima kao i drugim srodnim pitanjima. Ovaj pravni okvir, koji je predmet razrade u sledećoj tabeli, sastoji se od sledećih zakona i podzakonskih akata:

Zakon br. 06/l -016 za poslovna društva kao i sledeći podzakonski akti:

1. Administrativno uputstvo (MTI) br. 11/2018 o utvrđivanju poreza za usluge koje pruža Agencija za Registraciju Biznisa;
2. Administrativno uputstvo (VRK) br.01 / 2019 o utvrđivanju zahteva, uslova i procedura za stvaranje jedinstvenog identifikacionog broja;
3. Administrativno uputstvo (MTI) br. 01/2020 o čuvanju i korišćenju arhivske građe u Agenciji za Registraciju Biznisa;
4. Administrativno uputstvo (MTI) br. 02/2020 o postupku registracije službenog naziva i trgovačkog naziva poslovnih društava;
5. Administrativno uputstvo (MTI) br. 14/2020 o odjavi biznisa (poslovanja) u Agenciji za registraciju biznisa;
6. Administrativno uputstvo (VRK) - br. 05/2021 o registraciji predstavništava stranih poslovnih društava;
7. Administrativno uputstvo (MINT) br. 01/2021 o registraciji poslovnih društava.
8. Kodeks korporativnog upravljanja, koji je odobrila ministarka MIPT-a, 03.06.2021.

Dok su pravni akti potencijalno povezani sa poslovnim društvima:

1. Zakon br. 03/L-222 o poreskoj administraciji i procedurama;
2. Zakon br. 03/L-087 o javnim preduzećima
3. Zakon br. 2003/9 o poljoprivrednim zadrugama.

4. Zakon br. 06/L-022 o društvenim preduzećima;
5. Zakon br. 05 / L-083 o Stečaju.

U sledećoj tabeli je predstavljen Okvir kosovske politike i zakonodavstva *na osnovu kojeg je sprovedena analiza ovog koncept dokumenta*

Dokument politika, zakon ili podzakonski akt	Link za Službeni list	Državna(e) institucija(e) odgovorna(e) za sprovođenje	Uloga i zadaci Institucije(a)
Zakon br. 06/L-016 za Poslovna Društva;	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12540	Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa (Poslovanja)	<p>Sprovođenje zakonodavstva: Kosovska agencija za registraciju biznisa funkcioniše kao centralni organ državne uprave u okviru Ministarstva nadležnog za registraciju poslovnih društava i vrši registraciju poslovnih društava i poslovnih naziva, i ovlašćena je da obavlja i drugih funkcija definisanih ovim zakonom ili funkcija koje su dodeljene KARB-u drugim zakonima.</p> <p>Ovaj zakon se primenjuje na sva poslovna društva i druge subjekte definisane ovim zakonom. Pravila za izdavanje dozvola, licenci ili drugih oblika dozvoljavanja, regulisanje delatnosti kojom se poslovno društvo bavi nakon registracije, računovodstvo, finansijsko izveštavanje, porezi i praksa rada i zapošljavanja poslovnih društava nisu u delokrugu ovog zakona - pored razmene</p>

			podataka između elektronskih sistema institucija odgovornih za ove oblasti u KARB-u uključujući institucije odgovorne za poresku administraciju i finansijsko izveštavanje.
Zakon br. 03 / L-222 o poreskoj administraciji i procedurama (dopunjen i izmenjen Zakonom br. 04/L-102 i 04/L-223.	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2689	Poreska Administracija Kosova	<p>Izrada zakonodavstva i nadgledanje sprovođenja</p> <p>Sprovođenje zakonodavstva: PAK je odgovorna za primenu odredaba ovog zakona, Zakona o Porezu na Dohodak Ličnim Prihodima, Zakona o Porezu na prihod korporacijama, Zakona o Porezu na Dodatu Vrednost i bilo kog drugog zakona koji se primenjuje na Kosovu a koji joj daje dužnost da administrira bilo kakvu vrstu poreza.</p> <p>Trenutno su porezi uopšte na Kosovu regulisani posebnim zakonima, u zavisnosti od vrste poreza (Porez na dodatu vrednost - PDV, sa Zakonom br. 05/L-037, Porez na lični dohodak - PLD, sa Zakonom br. 05/L -028 , kao i Porez na prihod korporacija - PPK, sa Zakonom br. 06/L-105), dok su procedure regulisane Zakonom br. 03/L-222 o poreskoj administraciji i procedurama, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-102 i 04/L-223.</p>

<p>Zakon o Zemljoradničkim Zadrugama (dopunjen i izmenjen)</p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2472</p>	<p>Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja?</p>	<p>Izrada zakonodavstva i nadgledanje sprovođenja</p> <p>Sprovođenje zakonodavstva: Zakon br. 2003/9 o poljoprivrednim zadrugama usvojen je 15. maja 2003. od strane Skupštine Kosova. Dana 23. juna 2003. godine, doneta je UNMIK/Uredba/2003/21 o proglašenju zakona Usvojenog od strane Skupštine Kosova o poljoprivrednim zadrugama. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja je 14. maja 2004. godine donelo Administrativno uputstvo br. 06/2004 o sadržaju Statuta i uslovima za registraciju poljoprivrednih zadruga. Zakon br. 06/L-016 o poslovnim društvima Član 5 stav 3 - Posebnim zakonom mogu se definisati i drugi oblici organizovanja poslovnih društava ili drugih subjekata koji su obavezni da se registruju kod KARB-a. Poljoprivredna zadruga u skladu sa Zakonom br. 2003/9 o poljoprivrednim zadrugama, član 6 - Pravno je lice. Poljoprivredna zadruga označava pravno lice koje su osnovala fizička i pravna lica. 146 poljoprivrednih zadruga je registrovano u KARB-u od 2003. godine do danas. Dana 3. oktobra</p>
--	--	--	--

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

			2008. godine usvojen je Zakon br. 03/L-004 o izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednim zadrugama br. 2003/9.
Vladin Program		Vlada Republike Kosovo	Program Vlade Republike Kosovo kao strateški cilj definisao je poboljšanje ambijenta za poslovanje. Da bismo unapredili poslovno okruženje i razvili konkurentnost, unapredićemo pravni okvir za konkurenciju, poslovna društva i unapredićemo poslovne registre kako bismo omogućili efikasno poresko uplaćvanje, efektivno upravljanje usklađenošću i obezbeđivanje odgovarajuće statistike.
Izveštaj o napretku za Kosovo str. 76			Izveštaj o napretku je istakao potrebu daljeg usklađivanja sa pravnim tekovinama prava kompanija EU-a, posebno u pogledu zahteva za minimalni kapital, prava akcionara, kupovinama kompanija, nekih aspekata prekograničnih spajanja i zahteva za obelodanjivanjem informacija o stranim filijalama i EU Direktivama 2019. o korišćenju digitalnih sredstava(alata). Nedovoljna koordinacija i razmena podataka između KARB-a i Kosovskog saveta za finansijsko izveštavanje (KSFI), dovodi do situacije u kojoj je blagovremeno izveštavanje i objavljivanje računovodstvenih dokumenata ograničeno. Kosovska agencija za registraciju

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

			biznisa (KARB) ne objavljuje informacije o kompanijama u određenim pravnim situacijama (npr. u stečajnim postupcima). Ne postoji zakonska obaveza za objavljivanje računovodstvenih isprava u poslovnom registru.
PSO 2022 2025 SKZH		Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa (Poslovanja)	Strateškim operativnim planom 2022 - 2025. kao strateškim ciljem definisano je Unapređenje poslovnog ambijenta i razvoj konkurentnosti u privatnom sektoru, kojim je predviđeno i Unapređenje pravnog okvira poslovnih društava, Usvajanje Izrade koncept dokumenta za poslovna društva i zakona o poslovnim društvima.
Nacionalni plan za implementaci ju SSP-a 2022 - 2024		Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa (Poslovanja)	Plani Kombëtar për Zbatimin e MSA-së 2022 - 2024, 3.6. Kapitulli 6 i acquis-së: E drejta e kompanive; parasheh miratimin e Koncept-dokumentit për plotësim ndryshimin e Ligjit për Shoqëritë Tregtare
Agenda za Evropske Reforme (AER) II		Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa (Poslovanja)	Agjenda për Reforma Evropiane (ERA) II gjithashtu tek II. Konkurrueshmëria, klima e investimeve dhe zhvillimi i qëndrueshëm ka paraparë përmirësimin e mjedisit afarist dhe me të miratimin e Koncept dokumentit për ligjin për shoqëritë tregtare..

Približavanje zakonima EU-a

U oblasti kompanijskog prava postoji niz direktiva EU-a kojima su zemlje članice EU uskladile svoje zakonodavstvo u ovoj oblasti.

Što se tiče primene zakonodavstva u oblasti kompanijskog prava, Republika Kosovo je preuzela obaveze prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju da uskladi zakonodavstvo sa zakonodavstvom EU-a.

Tabela: Pravni instrumenti ili direktive EU-a sa kojima je usklađen Zakon o poslovnim društvima

Direktiva EU-a	Opis	Usklađenost sa Zakonom o Poslovnim Društvima
Direktiva 2009/101/EK-a	Direktiva od 16. septembra 2009. o koordinaciji zaštitnih mera potrebnih za zaštitu interesa članova i trećih strana od strane država članica kompanija u smislu drugog stava člana 48. Ugovora, s tim da ove zaštitne mere postaju ekvivalentne;	Delimično
Direktiva 89/666/EEZ-a	Direktiva od 21. decembra 1989. o zahtevima za obelodanjivanje u pogledu filijala otvorenih u državi članici od strane određenih vrsta kompanija regulisanih zakonom druge države	Delimično
Direktiva 2011/35/EU-a	Direktiva od 5. aprila 2011. o spajanju javnih društava sa ograničenom odgovornošću;	Delimično
Direktiva 82/891/EEZ-a	Direktiva od 17. decembra 1982. godine, zasnovana na članu 54 (3) (g) Ugovora, o podeli javnih poslovnih društava sa ograničenom odgovornošću, u daljem tekstu Direktiva 82/891/EEZ-a;	Delimično
Direktiva 2005/56/EK-a	Direktiva od 26. oktobra 2005. o prekograničnim spajanjima poslovnih društava sa ograničenom odgovornošću;	Delimično
Direktiva 2012/17/EU-a	Direktiva od 13. juna 2012. o međusobnom povezivanju registara centralnih, privrednih i poslovnih društava.	Delimično

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

Direktiva 2012/30/EU- a	Direktiva od 25. oktobra 2012. godine o koordinaciji zaštitnih mera potrebnih za zaštitu interesa članova i drugih od strane država članica kompanija u smislu drugog stava člana 54. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, u vezi sa osnivanjem poslovnih društava sa ograničenom odgovornošću i održavanjem i promenom njihovog kapitala, sa ciljem da ove mere zaštite budu ekvivalentne;	Delimično
----------------------------	---	-----------

DRAFT

Glavni problem, uzroci i posledice(efekti)

Figura 2: Stablo problema koje predstavlja glavni problem, njegove uzroke i posledice

Efekti:	<ol style="list-style-type: none">1. Poteškoće u registraciji korporacija;2. Odlazak investitora iz zemlje;3. Nemogućnost u odgovarajućoj meri elektronskih usluga.
Glavni problem:	Poteškoće u primeni odredaba Zakona br. 06/1 -016 za poslovna društva i potreba za kreiranje novih odredbi
Uzroci:	<ol style="list-style-type: none">1. Neusaglašenost zakonskih odredbi Zakona o poslovnim društvima2. Rodna kvota - nemogućnost primene zakonskih uslova od strane korporacija;3. Važećim zakonom nije definisan osnovni kapital za DOO-e;4. Potreba daljeg usklađivanja sa zakonodavstvom EU-a;5. Nedostatak integrisanog sistema KARB-a sa PAK-om i neusaglašenost relevantnog zakonodavstva;6. Potreba za daljim unapređenjem elektronskih usluga u pogledu registracije, izmene, objave, prestanka poslovanja;7. Nemogućnost prenosa poslovne svojine na naslednika.

Analiza problema i uzroka

Kosovska agencija za registraciju biznisa je tokom 2000-2021 godine registrovala 211758 biznisa dok je tokom ovog perioda zatvoreno 30435 biznisa.

Poteškoće u primeni odredaba Zakona br. 06/1 -016 za poslovna društva

Stupanjem na snagu Zakona br. 06 / L-016 o poslovnim društvima, pojavile su se sledeće poteškoće u primeni:

- 1) Neusaglašenost zakonskih odredbi u članu 33. i 34. Zakona o poslovnim društvima u statutu poslovnih društava nije uključen ovlašćenig predstavnik ili

odbor direktora (ako postoji u DOO-u). Dok je, prema članu 164 stav 2, predviđeno da odbor direktora bude uključen u statut.

Član 24. stav 5. - Da bi registrovao ovlašćeni predstavnik u KARB-u, Poslovno društvo mora da podnese prijavu za registraciju u KARB. Odluka nadležnog organa o imenovanju Ovlašćenog predstavnika prilaže se uz prijavu za registraciju. Za registraciju Ovlašćenog predstavnika potrebna je njegova/njena pismena saglasnost. Nadležni organ Poslovnog Društva za imenovanje Ovlašćenog zastupnika može u bilo kom trenutku, bez obzira na razlog, da ukine ovlašćenja Ovlašćenom predstavniku i izvrši odgovarajuće izmene u Registru. U slučaju da Ovlašćeno lice podnese ostavku na ovu poziciju, Ovlašćeno lice može zahtevati od KARB-a da izvrši odgovarajuće izmene u Registru, ukoliko dostavi KARB-u dokument o ostavci i dokaz o kojem je obavestio nadležnog organa poslovnog društva.

Ovaj član je u suprotnosti sa članom 108. stav 1. Akcionari društva sa ograničenom odgovornošću, odnosno odbor direktora, određuje lice ili određene lica da služe kao upravni direktori. Predmetno(a) lice(a) ima(ju) nadležnosti utvrđene članom 109. ovog zakona. Kada postoji više od jednog upravnog direktora, akcionari ili odbor direktora mogu svakom od njih dodeliti različite nazive (funkcije), zadatke i ovlašćenja. Upravni direktor može biti imenovan, razrešen ili smenjen samo na osnovu glasanja akcionara ili odbora direktora.

Opšte je poznato da je Statut Korporacije ustav, pa stoga imenovani članovi u OD-u moraju biti navedeni imenom i prezimenom, kao i Ovlašćeni predstavnik mora biti naveden u statutu imenom i prezimenom.

- 2) **Zakonski uslov za 50% žena u odborima direktora korporacija (U članu 34. Početna registracija akcionarskog društva u stavu 2.5. broj članova odbora direktora i upravnih direktora akcionarskog društva:**
- 2.5.1. broj članova odbora direktora akcionarskog društva takođe mora da sadrži kvotu od četrdeset odsto (40%) učešća žena u odboru;
 - 2.5.2 sprovođenje ove kvote mora početi najkasnije šest (6) meseci nakon usvajanja Zakona;
 - 2.5.3. nakon dve (2) godine sprovođenja zakona, rodna kvota počinje da se primenjuje na 50%.

Član 34. Početna registracija akcionarskog društva, stav 2.5. Na osnovu člana 107. stav 2. DOO može osnovati odbor direktora ako je to regulisano statutom DOO-a. Ako DOO osnuje odbor direktora, njegova ovlašćenja, broj članova, način izbora, trajanje boravka na funkciji i način glasanja u odboru utvrđuju se statutom DOO-a. Odredbe u vezi sa odborom direktora DOO-a se shodno primenjuju. Norveška vlada je bila prva koja je 2003

godine odredila kvotu od 40% za žene kao za državne firme tako i za kompanije kojima se trguje na javnom tržištu.

Španija je 2007 godine usvojila meku kvotu od 40% za žene, koja nije u potpunosti sprovedena. Ovo se odnosi samo na javne trgovačke kompanije sa preko 250 zaposlenih.

U Španiji, na primer, svako imenovanje odbora kojim se krši kvota smatra se nevažećim. U Norveškoj su posledice teže: kompanije koje ne poštuju rodne kvote se raspuštaju i njihova sedišta su prinudena da se presele.

Ostale zemlje sa zakonodavstvom o kvotama su: Belgija (33%), Holandija (30%), Nemačka (30%), Francuska (40), Island (40%), Italija (33%) i Finska (najmanje jedna žena).

Podaci su iz članka (<https://dobetter.esade.edu/en/women-gender-balance>) na osnovu istraživanja objavljenog u Časopisu za Poslovnu Etiku (Journal of Business Ethics).

- 3) **Nedostatak osnivačkog kapitala za DOO;** (Član 33 – Početna registracija društva sa ograničenom odgovornošću, ne predviđa osnovni kapital.)
- 4) **Nemogućnost dopune statuta izmenama;** (Član 40 stav 3.3 ako se Statut menja, pun tekst izmenjenog Statuta.
Član 41. stav 3.3. ako se Statut menja, pun tekst izmenjenog Statuta.
Član 41 stav 3.4. ako se imenuju novi Upravni Direktori ili novi članovi odbora direktora ili se imenuje novi ovlašćeni predstavnik; imena i adrese imenovanih i informacije o tome da li su ovlašćeni da predstavljaju Društvo sa ograničenom odgovornošću sami ili treba da deluju zajedno;
- 5) **Nedostatak zakonskog regulisanja da KARB vodi spisak neaktivnih biznisa;**
Nedostatak liste neaktivnih poslovanja konstantno uzrokuje probleme u identifikaciji aktivnih i neaktivnih poslovanja. Takođe postoji neusklađenost podataka o aktivnim poslovanjima između KARB-a i PAK-a.
Nakon člana 46. Zakona o poslovnim društvima, moraju se uvesti jedan ili više novih članova kojima bi se regulisalo sledeće:
 - a. obavezan prelazak poslovanja u pasivni status (uključujući i definisanje uslova i postupka za prelazak poslovanja u pasivni status)
 - b. obaveštavanje poslovanja pre takvog poteza, uključujući davanje vremenskih rokova koji će mu omogućiti da se javi i da po potrebi izvrši potrebne izmene)
 - c. da se unesu norme koje omogućavaju dobrovoljni prelazak poslovanja u pasivni status (na zahtev vlasnika);
 - d. uslove i procedure o tome kako se pasivno poslovanje može vratiti u aktivno stanje;

- e. važeći član 47 zakona treba proširiti za rešavanje žalbi za prinudni i dobrovoljni prelazak u pasivni status;

Ove promene treba da se odraze iu podzakonskim aktima: Administrativno uputstvo (MTI) br. 03/2020 o načinu i postupku registracije i promene podataka poslovnih društava u Kosovskoj agenciji za registraciju poslovanja. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=29839>

U AU br. 03/2020, nakon važećeg člana 14, treba detaljno regulisati postupak za prelazak poslovanja na pasivnu listu, uključujući i eventualni povratak na aktivnu listu poslovanja kada se ispune uslovi iz Zakona.

- 6) **Objavljivanje finansijskih izveštaja KSFI-a na internet stranici KARB-a.**
Zakonom br. 06/L-032 o računovodstvu, finansijskom izveštavanju i reviziji obavezuje poslovanja da podnesu kopiju finansijskog izveštaja MIPT-u/ KARB-u. Zakonom br. 06/L-016 o poslovnim društvima ne postoji zakonska odredba koja obavezuje KARB-a da objavljuje finansijske izveštaje poslovanja.
- 7) **Neusaglašenost sa zakonskim odredbama Zakona br. 06/I-016 za poslovna društva sa Zakonom br. 03/L-222 o Poreskoj Administraciji u vezi registracije fiskalnog predstavnika.**

Prilikom sprovođenja zakona o poslovnim društvima smatralo se neophodnim uskladiti Zakon br. 06 / I -016 za poslovna društva sa Zakonom br. 03/L-222 o poreskoj administraciji i procedurama, odnosno aktuелnoj odredbi koja se odnosi na privrednu delatnost na Kosovu koju prema važećem zakonu mogu obavljati samo poslovna društva registrovana u Agenciji za registraciju biznisa osim ako je drugačije izričito propisano zakonom. Ova odredba, prema tumačenju KARB-a, predstavljala je poteškoće u sprovođenju od strane PAK-a, gde su druga lica registrovana u PAK-u od kojih se ne zahteva da se registruju u KARB-u, ali da moraju dobiti fiskalni broj od PAK-a za plaćanje neke vrste poreza. Na primer, slučaj registracije fiskalnog predstavnika u PAK-u koji je dužan da se registruje i izvršava poreske obaveze u ime strane kompanije koja ne ispunjava kriterijume za registraciju na Kosovu, odnosno u KARB-u pošto ne stvara stalnu jedinicu, ali da u roku od nekoliko dana ili sati vrši uslugu na Kosovu. U ovom slučaju kažemo da je mesto pružanja usluge Kosovo i takva usluga se pruža licu na Kosovu koje nije obveznik PDV-a iu ovom slučaju je potrebno angažovanje fiskalnog predstavnika. PAK registruje fiskalne predstavnike na Kosovu, izdaje im fiskalni broj, otvara im odgovarajući poreski račun (npr. PDV, porez na zarade, zakupninu, itd.) i traži od njih da plate porez. Poslovne banke ne otvaraju bankovne račune fiskalnom predstavniku jer prema njima KARB i FOJ imaju komunikaciju da se bankovni račun može otvoriti samo na ime poslovanja, pa prema njima teraju ovu osobu da otvori poslovanje ako želi da otvori bankovni račun, dok prema PAK-u ovo lice mora svakako da ima bankovni

račun na Kosovu u ime fiskalnog predstavnika i plaćati poreske obaveze. Razgovarali smo sa KARom, da ova zakonska odredba, citiramo: „Ekonomsku delatnost na Kosovu mogu obavljati samo poslovna društva registrovana u Agenciji za registraciju poslovanja, osim ako je drugačije izričito predviđeno zakonom“, rečenica posle zareza može podrazumevati da ako sa drugim Zakonom npr. Zakonom o poreskoj administraciji i postupku predviđa registraciju fiskalnog predstavnika, to ne bi trebalo da bude prepreka za otvaranje bankovnog računa u ime fiskalnog predstavnika.

- 8) Prema Zakonu br. 06/1 -016 za poslovna društva je da u slučaju smrti vlasnika Individualnog poslovanja nije dozvoljeno prenošenje vlasništva nad poslovanjem na naslednika i poslovna istorija se gubi.

Takođe, prema Administrativnom uputstvu br.03/2020 o načinu i postupku registracije i promene podataka poslovnih društava u Agenciji za registraciju poslovanja na Kosovu, odnosno članu 5. stav 3. nije dozvoljena promena vlasništva.

Usklađenost sa direktivama EU-a

U oblasti kompanijskog prava postoji niz direktiva EU-a kojima su zemlje članice EU-a uskladile svoje zakonodavstvo u ovoj oblasti.

Što se tiče primene zakonodavstva u oblasti kompanijskog prava, Republika Kosovo je preuzela obaveze prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju da uskladi zakonodavstvo sa zakonodavstvom EU-a.

Slede pravni instrumenti ili direktive koje je EU preporučila da se prenesu u Zakon o poslovnim društvima:

Direktiva (EU-a) 2017/1132 – kodifikacija određenih aspekata zakona o poslovnim društvima u vezi sa društvima sa ograničenom odgovornošću. Direktiva kodifikuje niz prethodnih direktiva o određenim aspektima evropskog prava poslovnih društava. Ove direktive su se odnosile na ključnim oblastima evropskog prava poslovnih društava, kao što su:

- obelodanjivanje podataka o kompanijama u poslovnim registrima;
- držanje kapitala;
- podele kompanija;
- spajanja unutar jedne zemlje; kao i
- prekogranična spajanja.

Direktiva kodifikuje i zamenjuje sledećih šest sledećih direktiva:

- Direktiva 82/891/EEZ o podeli javnih društava sa ograničenom odgovornošću;

- Direktiva 89/666/EEZ koja se odnosi na zahteve za obelodanjivanje za filijale otvorene u zemlji EU-a od strane određenih vrsta društava regulisanih zakonom druge zemlje;
- Direktiva 2005/56/EK o prekograničnim spajanjima društava sa ograničenom odgovornošću;
- Direktiva 2009/101/EK o koordinaciji zaštitnih mera koje zahtevaju zemlje EU-a od kompanija u smislu drugog stava člana 48. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, sa ciljem da se ove zaštitne mere učine ekvivalentnim;
- Direktiva 2011/35/EU-a o spajanju javnih društava sa ograničenom odgovornošću;
- Direktiva 2012/30/EU-a o koordinaciji zaštitnih mera koje zahtevaju zemlje EU-a od kompanija u smislu drugog stava člana 54. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, koje se odnose na formiranje javnih društava sa ograničenom odgovornošću i održavanjem i promenom njihovog kapitala.

Direktiva (EU-a) 2017/828 Evropskog parlamenta i Saveta od 17. maja 2017. o izmeni Direktive 2007/36/EK-a u cilju ohrabrenja dugoročnog angažovanja akcionara.

Direktiva 2007/36/EK-a propisuje zahteve u vezi sa ostvarivanjem određenih prava akcionara koji se pridružuju akcijama sa pravom glasa u vezi sa opštim skupštinama društava koje imaju registrovano sedište u državi članici i čije su akcije dozvoljene za trgovanje na regulisanom tržištu koje je osnovano ili posluje u okviru države članice. Finansijska kriza je otkrila da su akcionari u mnogim slučajevima podržavali prekomerno preuzimanje kratkoročnog rizika od strane menadžera. Štaviše, postoje jasni dokazi da je trenutni nivo "praćenja" uloženi kompanija i angažovanja od strane institucionalnih investitora i menadžera sredstava često nedovoljan i da se u velikoj meri fokusira na kratkoročne povrate, što može dovesti do lošeg upravljanja i učinka korporacije.

Direktiva 2019/1151 - Izmena Direktive (EU-a) 2017/1132 u vezi sa upotrebom digitalnih alata i procesa u zakonu o kompanijama.

Ova direktiva je objavljena 11. jula 2019. godine, stupila je na snagu 31. jula 2019. godine i trebalo je da bude implementirana u nacionalnoj uredbi najkasnije do 1. avgusta 2021. godine.

Direktiva (EU) 2019/1151 Evropskog parlamenta i Saveta od 20. juna 2019. koja menja Direktivu (EU-a) 2017/1132 u vezi sa upotrebom digitalnih alata i procesa u zakonu o kompanijama.

Direktiva (EU) 2019/1151 Evropskog parlamenta i Saveta od 20. juna 2019. koja menja Direktivu (EU-a) 2017/1132 u vezi sa upotrebom digitalnih alata i procesa u zakonu o kompanijama.

Dok Direktiva (EU) 2017/1132 Evropskog parlamenta i Saveta (3) utvrđuje, između ostalog, pravila za otkrivanje i međusobno povezivanje centralnih, poslovnih registara i registara kompanija država članica.

Izmena Direktive (EU) 2017/1132 u vezi sa upotrebom digitalnih alata i procesa u pravu poslovnih društava.

Direktiva (EU) 2017/1132 utvrđuje, između ostalog, pravila za obelodanjivanje i međusobno povezivanje centralnih, privrednih registara i registara kompanija država članica.

Korišćenje digitalnih alata i procesa za lakše, brže, na vreme i isplativo pokretanje privredne aktivnosti osnivanjem kompanije ili otvaranjem filijale te kompanije u drugoj državi članici i da se kompanijama pruži potpune i dostupne informacije, jedan je od preduslova za efektivno funkcionisanje, moderniziranje i administrativne reorganiziranje konkurentnog unutrašnjeg tržišta i za osiguranje konkurentnosti i pouzdanosti kompanija.

Direktiva 2019/2121 - Izmena Direktive (EU-a) 2017/1132 u vezi sa prekograničnim konverzijama, spajanjima i podelama.

Direktiva (EU-a) 2017/1132 reguliše prekogranična spajanja društava sa ograničenom odgovornošću. Pravila o prekograničnim spajanjima predstavljaju važnu prekretnicu u poboljšanju funkcionisanja unutrašnjeg tržišta za kompanije i firme i ostvarivanju njihove slobode osnivanja. Međutim, ocena ovih pravila pokazuje da ih je potrebno menjati. Štaviše, prikladno je predvideti pravila koja regulišu prekogranične konverzije i podele, jer Direktiva (EU-a) 2017/1132 predviđa samo pravila o internim podelama javnih društava sa ograničenom odgovornošću.

Direktiva 2004/109/EK-a - zahtevi transparentnosti u vezi sa informacijama o izdavaocima čije su hartije od vrednosti primljene u trgovanje na regulisanom tržištu. Ova direktiva ima za cilj da poboljša informacije koje se pružaju investitorima u vezi sa izdavaocima hartija od vrednosti primljene u trgovanje na regulisanom tržištu, osnovanim ili postajućim u zemlji EU-a. Zahteva od zemalja EU-a da objavljuju periodične finansijske informacije o svojim prihodima tokom finansijske godine, pored tekućih informacija u vezi sa posedovanjem značajnog procenta prava glasa. Direktiva o transparentnosti je izmenjena 2013. godine Direktivom 2013/50/EU-a. Ovaj amandman ima za cilj da:

- smanji administrativni teret koji opterećuje male i srednje izdavaoce kako bi se poboljšao njihov pristup kapitalu;
- poboljša efikasnost sistema transparentnosti, posebno u pogledu objavljivanja informacija o vlasništvu korporacija.

Direktiva 2013/50 / EU je trebalo biti uključena u nacionalno zakonodavstvo zemalja EU-a do 26. novembra 2015.

Dakle, Tabela ispod navodi relevantne zakonske i podzakonske akte za pitanje koje je tretirano u ovom koncept dokumentu, identifikuje institucije koje su odgovorne za implementaciju i odgovarajuće nadležnosti ovih institucija.

Potreba za daljim unapređenjem elektronskih servisa u pogledu registracije, izmene, odjave, gašenja poslovanja

Važeći zakon o poslovnim društvima ne predviđa mogućnost izdavanja potvrde o registraciji elektronskim putem, ovaj zakon nalaže da se u trenutku povlačenja potvrde o registraciji dostavi kompletan dosije prijave za registraciju poslovanja kako bi se omogućio završetak čitavog postupka registracije poslovanja elektronskim putem u slučajevima kada se prijava podnosi elektronskim putem, uključujući i opremanje potvrdom o registraciji, potrebno je arhivirati registarski dosije fizički i elektronski.

Efekti

Gore navedeni problemi i srodni uzroci, u radu izvršnih organa, delatnosti poslovnih društava i uopšte u okruženju poslovanja na Kosovu, praćeni su negativnim efektima koji stvaraju poteškoće u registraciji korporacijapreduzeća kao rezultat zakonskih ograničenja na definisanu rodnu kvotu, odlazak investitora iz zemlje, nemogućnost pravilnog pružanja elektronskih usluga (elektronski kapaciteti KARB-a su funkcionalni za obavljanje elektronskih usluga ali u nedostatku zakonskih odredbi ove elektronske usluge se ne mogu realizovati).

Figura 3: Pregled zainteresovanih strana zasnovan na definisanju problema

Naziv zainteresovane strane	Uzrok(ci) sa kojim(a) je stranka povezana	Efekt(i) na kojeg(ih) je stranka povezana	Način na koji je stranka povezana sa ovim uzrokom(cima) ili efektom(ima)
Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa (Poslovanja)	Pravni nedostaci	Ugrožavanje ekonomije Kosova	
Poreska Administracija	Nedoslednost međuinstitucionalnih podataka KARB-PAK	Administrativno opterećenje za privredne subjekte i javne ustanove	Nedovoljna međuinstitucionalna koordinacija

POGLAVLJE 2:

CILJEVI

Osnovni cilj predložene politike koja se odnosi na poslovna društva je unapređenje zakonskog okvira i obezbeđivanje visokog nivoa pružanja usluga poslovnim društvima kao preduslova za rast snažnijeg, dinamičnijeg i konkurentnijeg tržišta. Unapređenje pravnog okvira ima za cilj postizanje veće usklađenosti sa standardima i praksom Evropske unije. Ovo je takođe u skladu sa ciljevima Nacionalne strategije razvoja koja se bavi faktorima koji trenutno ograničavaju ekonomski rast i poboljšanje životnog standarda na Kosovu. Ova politika doprinosi ispunjavanju prioriteta ekonomskih i institucionalnih reformi koje proizilaze iz SSP-a i strateških dokumenata, a to su: Agenda Evropske Reforme i Nacionalni program za sprovođenje SSP-a (2022-2024).

Program Vlade Republike Kosovo kao strateški cilj je definisao poboljšanje ambijenta za poslovanje. Da bismo poboljšali poslovno okruženje i razvili konkurentnost, unapredićemo pravni okvir za konkurenciju, poslovna društva i unapredićemo poslovne registre kako bismo omogućili efikasno poresko upravljanje, efektivno upravljanje usklađenošću i obezbeđivanje odgovarajuće statistike.

Program za smanjenje administrativnog opterećenja

Jedan od osnovnih principa javne uprave je pružanje javnih administrativnih usluga, odnosno unapređenje i olakšavanje njihovog dobijanja i kontinuirana modernizacija, kako za građane i poslovanja, tako i za samu upravu. Stoga, Vlada kroz Program za smanjenje administrativnog opterećenja, ima za cilj da se pozabavi (adresira) negativnim efektima izazvanim prekomernim administrativnim opterećenjem.

Konkretnije, u ovaj dokument, u okviru mera koje će biti predložene za implementaciju, biće obuhvaćene aktivnosti koje proizilaze iz strateških dokumenata koji se odnose na digitalizaciju usluga i aktivnosti koje proizilaze iz Akcionog Plana za interoperabilnost u vezi sa razmenom informacija između institucija i primena principa "samo jednom" i „personalizacija“ uopšte.

Nacionalni program za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (NPSSSP), PRE, AER

Takođe, u Strateškom i operativnom planu Vlade kao strateški cilj je poboljšanje poslovnog ambijenta i razvoj konkurentnosti u privatnom sektoru, sa specifičnim ciljem Poboljšanje pravnog okvira poslovnih društava.

U nastavku je dat prikaz relevantnih ciljeva Vlade u oblasti poslovnih društava.

Tabela 4: Relevantni ciljevi vlade

Svrha politike	Naziv relevantnog planskog
----------------	----------------------------

	dokumenta (Poreklo)
Poboljšanje poslovnog okruženja i razvoj konkurentnosti u privatnom sektoru	Program Vlade 2020-2025, NSR, SSP, NPSSSP, AER.....
Specifični ciljevi - Unapređenje zakonskog okvira poslovnih društava	Program Vlade, SPO
Dalje usklađivanje sa pravnim tekovinama EU-a	SSP, NPSSSP, AER
Izgradnja institucionalnih i administrativnih kapaciteta organa za sprovođenje i jačanje međuinstitucionalnog sistema koordinacije	Program Vlade, SSP, NPSSSP, AER
Funkcionalizacija digitalnih usluga i interakcija elektronskih sistema	PZBA
Podizanje svesti putem kampanja za podizanje svesti	NPSSSP

POGLAVLJE 3: OPCIJE

Koncept Dokument se bavi triju glavnim opcijama koje se odnose na regulisanje pitanja poslovnih društava. Opcija *bez ikakvih promena* koja predviđa održavanje *statusa quo-a*; opcija za *poboljšanje sprovođenja i izvošenja pravnog okvira* koji ne predviđa zakonodavne izmjene već se fokusira na primenu postojećih zakona; i na kraju opcija sa *zakonodavnim izmenama* koja predviđa izmenu dopunu zakonodavstva o poslovnim društvima.

Na osnovu gore navedene analize, problemi koji se odnose na nedostatak, dopunama i neusaglašenosti zakonskih odredbi, kao što su; zakonski uslov za 50% žena u odboru direktora korporacija; nedostatak osnivačkog kapitala za DOO; nemogućnost dopune statuta izmenama; Nedostatak zakonskog regulisanja da KARB održava listu neaktivnih poslovanja i objavljivanje finansijskih izveštaja KSFI-a na veb stranici KARB-a, preporučuje se da se oni regulišu putem izmena i dopuna važećeg zakonodavstva.

Figura 6. Komparativna (Uporedna) analiza zemalja koje su usvojile zakonodavstvo o poslovnim društvima

DRŽAVA	ZAKONODAVSTVO	DELOKRUG ZAKONA	ADMINISTRIRANJE ZAKONA O POSLOVNIM DRUŠTVIMA
ALBANIJA	<p>ZAKON br. 9901 od 14.4.2008. O TRGOVACIMA I POSLOVNIM DRUŠTVIMA</p> <p>ZAKON br. 129/2014 O NEKIM DOPUNAMA I IZMENAMA ZAKONA BR. 9901, OD 14.4.2008., "O TRGOVACIMA I POSLOVNIM DRUŠTVIMA", IZMENJEN</p>	<p>Ovim zakonom uređuju se status trgovca, osnivanje i upravljanje poslovnim društvima, prava i obaveze osnivača, ortaka i akcionara, reorganizovanje i likvidacija poslovnih društava. Poslovna društva su kolektivna društva, komanditna društva, društva sa ograničenom odgovornošću i akcionarska društva. 2. Trgovci i poslovna društva se registruju u Nacionalnom centru za registraciju, u skladu sa ovim zakonom i zakonom br.9723 od 3.5.2007. "Za Nacionalni centar za registraciju", izmenjen.</p>	<p>Zakon o poslovnim društvima upravlja Nacionalni centar poslovanja.</p> <p>Nacionalni poslovni centar je nadležan za:</p> <p>a) evidentiranje, administriranje, obradu i čuvanje u registru podatke koje deklarišu subjekti koji izveštavaju;</p> <p>b) omogućavanje dostupnosti podataka Registra, u skladu sa članom 7. ovog zakona;</p> <p>c) izdavanje izvoda za podatke evidentirane u registru;</p> <p>ç) preduzimanje daljih radnji u skladu sa ovim zakonom.</p> <p>d) Rodna kvota se ne zahteva od upravnog odbora</p>

			<p>prilikom osnivanja D.O.O-a i A.D-a.</p> <p>Takođe, povodom osnivanja D.O.O-a potreban je početni kapital od 100 leka (80 centi).</p>
<p>HRVATS KA</p>	<p>Zakon o poslovnim društvima NN NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22.</p>	<p>Ovim zakonom uređuje se osnivanje, organizovanje, prestanak i promena statusa poslovnih društava i zavisnih preduzeća.</p> <p>Ovaj zakon reguliše pojam trgovca i i filijale:</p> <p>(1) Trgovac je lice koje je trajno samostalno, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno obavlja privrednu delatnost radi ostvarivanja dobiti od proizvodnje, prometa dobara ili pružanja usluga na tržištu.</p> <p>(2) Lica koja se bave slobodnim zanimanjima smatraju se regulisanim posebnim propisima trgovaca u smislu ovog zakona samo ako je to definisano tim propisima.</p> <p>(3) Društva su javno društvo, komanditno društvo, akcionarsko društvo, društvo sa ograničenom odgovornošću i društvo sa privrednim interesom (u daljem tekstu: društva).</p> <p>(4) Javno društvo, komanditno društvo i društvo od privrednog interesa su društva lica, a akcionarsko društvo i</p>	<p>Privredno društvo stiče svojstvo pravnog lica upisom u sudski registar. Preduzeće gubi svojstvo pravnog lica brisanjem tog preduzeća iz sudskog registra.</p> <p>Preduzeće može sticati prava i preuzimati obaveze u pravnom prometu, može biti vlasnik pokretne i nepokretne imovine, može tužiti i biti tuženo pred izabranom državom ili sudom i učestvovati u drugim postupcima.</p> <p>Prilikom osnivanja D.O.O-a i A.D-a, od upravnog odbora se ne zahteva rodna kvota.</p> <p>Takođe, povodom osnivanja D.O.O-a potreban je početni kapital od 20.000 kuna (2646 evra).</p>

		<p>društvo sa ograničenom odgovornošću su društva kapitala.</p> <p>(5) Društvo se može osnovati za obavljanje privredne ili bilo koje druge delatnosti.</p> <p>(6) Društvo je poslovno, bez obzira da li se bavi poslovanjem ili drugim poslovima ili delatnostima.</p> <p>(7) Individualni poljoprivrednici nisu trgovci u smislu ovog zakona.</p> <p>Ovim zakonom se u Hrvatski pravni sistem transponuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ovim zakonom se u hrvatski pravni sistem transponuje: Direktiva 2007/36/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 1. jula 2007. o sprovođenju pojedinih prava listiranih akcionara (OJ L 184, 14.7.2007.) izmijenjen posljednji put Direktivom (EU-a) 2017/828 Evropskog parlamenta i Saveta od 17. maja 2017. koja menja Direktivu 2007/36/EK-a u cilju podsticanja dugoročnog učešća (tekst relevantan za EEZ) (OJ L 132, 20.5.2017), - Direktiva 2009/102 / EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 16. septembra 2009. o pravima društava u društvima sa ograničenom odgovornošću sa jednim 	
--	--	---	--

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

		<p>članom (kodifikovana verzija) (Tekst relevantan za BEZ) (OJ L 258, 1.10.2009),</p> <p>- Direktiva Saveta 2013/24/EU-a od 13. maja 2013. prilagodavanjem određenih direktiva iz područja prava poslovnih društava zbog pristupanja Republike Hrvatske (OJ L 158, 10.6.2013),</p> <p>- Direktiva (EU) 2017/1132 Evropskog parlamenta i Saveta od 14. juna 2017. o pojedinim aspektima prava poslovnih društava (kodifikovani tekst) (Tekst relevantan za BEZ) (OJ L 169, 30.6.2017).</p>	
--	--	---	--

DRAFT

Poglavlje 3.1: Opcija nikakva izmena

Opcija nikakva izmena znači da neće biti preduzete nikakve implementacione ili zakonodavne mere za rešavanje glavnog problema, koja je gore objašnjena. Uz opciju nikakva izmena, glavni problem vezan za nesprovođenje adekvatnog zakonodavstva za poslovna društva bi i dalje postojao. Štočno tome, efekti koje prisustvo ovog problema može proizvesti će i dalje predstavljati rizik od nesprovođenja važećeg zakona.

Kao što je gore objašnjeno u poglavlju o glavnom problemu, iako Kosovo ima zakon o poslovnim društvima, međutim, naišlo je na nesprovođenje nekih odredbi

Poglavlje 3.2: Opcija za poboljšanje implementacije i izvršenja

Druga opcija koju je razmatrala radna grupa je opcija za poboljšanje implementacije i izvršenja. Uprkos raspravama i analizama radne grupe, imajući u obzir princip zakonitosti, ova opcija je ocenjena kao neprikladna jer je izrada novog zakona nepotrebna.

Poglavlje 3.3: Treća opcija

Treća opcija će razmotriti mogućnost izmene pravnog okvira Kosova u cilju dopune izmene odredaba za poslovna društva važećeg zakona.

Istraživanje sprovedeno za potrebe ovog koncept dokumenta identifikovalo je modele koje primenjuju zemlje u regionu i šire za registraciju poslovnih društava koje su približne važećem zakonu, osim nekih odredbi koje su naišle na poteškoće u registraciji biznisa.

Predlogom je predviđena izmena dopuna važećeg zakona o poslovnim društvima, koje će se fokusirati na sledeće odredbe:

Izmeniti član 41 stav 3.4 i uskladiti sa članom 164 stav 2.

Takođe članovi 33. i 34. važećeg zakona i uskladiti sa članom 164. stav 2.

1.1. Izmeniti zakonske odredbe Zakona o poslovnim društvima za odbor i upravne direktore akcionarskog društva za broj članova, ostavljajući kao alternativu sastav rodne kvote, ali ne kao obavezujući

1.2. Dodati zakonske odredbe za uključivanje iznosa osnovnog kapitala prilikom osnivanja DOO-a

1.3. Dozvoliti da se u prilogu statuta izvrše zakonske izmene.

U slučaju da Ovlašćeno lice podnese ostavku na ovu poziciju, Ovlašćeno lice može zahtevati od KARB-a da izvrši odgovarajuće izmene u Registru, ukoliko dostavi

KARB-u dokument o ostavci i dokaz da je obavestio nadležni organ poslovnog društva o ostavci.

Upravni direktor može biti imenovan, razrešen ili smenjen samo na osnovu glasanja akcionara ili odbora direktora.

- 1.4. Dodati zakonske odredbe koje će omogućiti KBRA da uspostavi pasivni registar poslovnih društava
- 1.5. KARB da objavi finansijske izveštaje poslovnih društava na isti način kao što ih objavljuje KSFI.
- 1.6. Uskladiti zakonske odredbe Zakona br. 06/1 -016 za poslovna društva sa Zakonom br. 03/L-222 o Poreskoj Administraciji u vezi registracije fiskalnog predstavnika.
- 1.7. Ove odredbe izmeniti kako bi se omogućilo, u posebnim slučajevima sa dokazom o smrti i nasleđu, vlasništvo (istorija) poslovanja da se prenese na naslednika.

U zaključku, preporučeni predlog za izmenu i dopunu važećeg zakona o poslovnim društvima smatra se da će biti mnogo povoljnije za pitanja koja regulišu registraciju poslovnih društava i uopšte njihovu poslovnu delatnost.

DRAFT

POGLAVLJE 4:

IDENTIFIKOVANJE I PROCENA BUDUĆIH UTICAJA

Što se tiče identifikovanja i procene budućih uticaja, vredi napomenuti da je glavno pitanje uklanjanje rodne kvote od 50% žena u odboru, što ima pozitivan uticaj na MSP-e i korporacije, kao i povodom osnivanja DOO-a, odrediti osnovni kapital.

U sledećoj tabeli su navedeni najznačajniji uticaji identifikovani od prve dve opcije.

Figura 7: Najznačajniji uticaji identifikovani za kategoriju uticaja

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji	
	Opcija 1	Opcija 2
Ekonomski uticaji		
Društveni uticaji		
Ekološki uticaji		
Uticaji na osnovna prava		
Rodni uticaj		Uklanjanje rodne kvote od 50% žena u odborima ima pozitivan uticaj na MSP-e-korporacije.
Uticaji socijalne ravnopravnosti		
Uticaj na mlade		
Uticaji na administrativno opterećenje		
Uticaj MSP-a		Uklanjanje rodne kvote od 50% žena u odborima ima pozitivan efekat na MSP-e-korporacije.2.Povodom osnivanja D.O.O-a utvrditi osnivački kapital.

Najznačajniji uticaji u okviru treće opcije biće posebno obrađeni u sledećoj tabeli. Ova razrada će se istovremeno odnositi na oba modela u okviru opcije za zakonske izmene.

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji - opcija 3
Ekonomski uticaji	x
Društveni uticaji	

Ekološki uticaji	
Uticaji na osnovna prava	X
Rodni uticaj	Uklanjanje rodne kvote od 50% žena u odborima ima pozitivan efekat na MSP-e-korporacije.
Uticaji socijalne ravnopravnosti	x
Uticaj na mlade	x
Uticaji na administrativno opterećenje	x
Uticaj MSP-a	Uklanjanje rodne kvote od 50% žena u odborima ima pozitivan efekat na MSP-e-korporacije.2.Povodom osnivanja D.O.O-a utvrditi osnivački kapital.

Poglavlje 4.1: Izazovi sa prikupljanjem podataka

U slučaju prikupljanja podataka, KARB nije naišla na poteškoće u ovoj oblasti.

POGLAVLJE 5: KOMUNIKACIJA I KONSULTACIJA

Kosovska agencija za registraciju poslovanja konsultovala je relevantne lokalne i međunarodne aktore kao deo procesa identifikovanja i formulisanja politika o poslovnim društvima.

Glavne konsultovane strane su organizacije GIZ, TAK, Carina, UP, Svetska banka itd.

U narednim mesecima planirani su i drugi sastanci Radne grupe, sastanak sa javnošću sa svim zainteresovanim stranama, preliminarne konsultacije i javne konsultacije na onlajn platformi.

Figura 4: Rezime komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti koje su obavljene za koncept dokumenta

Proces konsultovanja ima za cilj:						
Glavni cilj	Ciljna grupa	Aktivnost	Saopštenje/obaveštenje	Indikativni rok	Neophodan budžet	Odgovorna osoba
Otvoreni sastanak	Sve zainteresovane	Javni sastanak	Javni sastanak je održan 23.09.2021.			

za sve zainteresovane strane	vane strane		godine u sali P 38 u Vladi			
Javno pismeno konsultovanje	Sve zainteresovane strane	Objavljivanje konsultacije na portalu za javne konsultacije				

POGLAVLJE 6:

UPOREĐIVANJE OPCIJA

Siç është cekur më lartë, grupi punues ka trajtuar gjithsej tri opsione për adresimin e problemit: Opsioni 1 (*status-quo*), Opsioni 2 (ndryshimi i mënyrës së zbatimit dhe ekzekutimit) dhe Opsioni 3 (hartimi i Ligjit të ri).

Opcija 2 ima za cilj da reši glavni problem preduzimanjem određenih aktivnosti koje menjaju način dosadašnjeg sprovođenja i izvršavanja politika i zakona u oblasti poslovnih društava. Ova opcija u ovom slučaju se ne može primeniti jer su u važećem Zakonu identifikovane praznine kako u oblasti implementacije, tako i prema politikama EU-a za koje se smatra da treba da budu sprovedene.

Opcija 3 je opcija koja predviđa zakonske izmene, odnosno izmenu i dopunu Zakona o poslovnim društvima i preduzimanje određenih aktivnosti za njegovu primenu.

Figura 5: Plan implementacije za opciju 3

Svrha politike	Unapređenje zakonskog okvira u oblasti poslovnih društava	Očekivani iznos troškova
Strateški cilj	- Poboljšanje poslovnog ambijenta i razvoj konkurentnosti u privatnom sektoru	

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

	<ul style="list-style-type: none"> - Dalje usklađivanje sa pravnim tekovinama EU-a - Izgradnja institucionalnih i administrativnih kapaciteta organa za sprovođenje i jačanje međuinstitucionalnog sistema koordinacije - Funkcionalizacija digitalnih servisa i interoperabilnost elektronskih sistema - Podizanje svesti kroz kampanje podizanja svesti 								
	Proizvod, delatnost, godina i odgovorna organizacija/department								
Unapređenje pravnog okvira poslovnih društava	1.1	Zakon o poslovnim društvima usvojen							
		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija /department		
	Aktivnost 1.1.1	Osnivanje radne grupe					KARB		
	Aktivnost 1.1.2	Proces konsultacija					KARB		
	Aktivnost 1.1.3	Usvajanje u vladi							
	Proizvod 1.2	Podzakonski akti							
		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija /department		
	Aktivnost 1.2.1		Izrada i usvaja				KARB		

				nje podza konsk ih akata					
Izgradnja institucio nalnih i administr ativnih kapacitet a organa za sprovođe nje i jačanje međuinstitucional nog sistema koordinacije	Proiz vod 2.1	2.1.2		Organ izova ne dve obuke					
	Proiz vod 2.2	1.2.2		Organ izova nje redov nih sastan aka sa releva ntnim institucijama					
Funkcion alizacija digitalnih usluga i interoper abilnost elektrons kih sistema	Proiz vod 3.1	3.1.1	Uspostavljanje i funkcionisanje sistema za interakciju usluga						

Poglavlje 6.2: Uporedna tabela sa sve tri opcije

POGLAVLJE 7:

ZAKLJUČCI I BUDUĆI KORACI

Opcija koju je preporučila radna grupa je opcija 3 izmena i dopuna Zakona o poslovnim društvima, izrađivanjem i podzakonskih akata za bolju implementaciju izmene i dopune Zakona o poslovnim društvima.

7.1: Odredbe za praćenje i ocenjivanje

Prema svim analizama urađenim u ovom koncept dokumentu, kao što je gore navedeno, jedina opcija koja garantuje rešavanje identifikovanih problema u oblasti poslovnih društava je rešavanje zakonskih promena, jer su glavni uzrok identifikovanih problema zakonske odredbe koje stvaraju probleme poslovnim društvima u primeni Zakona o poslovnim društvima br.06/L-016.

Plan implementacije ovog koncept dokumenta, pod uslovom da bude odobren sa preporučenom opcijom, je sledeći:

Postupak	Rok
1. Usvajanje koncept dokumenta za poslovna društva	K2 2022
2. Izrada Izmene i dopune Zakona o poslovnim društvima br.06/L-016.	K2 2023
3. Usvajanje Izmene i dopune Zakona o poslovnim društvima br.06/L-016 u Vladi Republike Kosovo.	K2 2023
4. Usvajanje Izmene i dopune Zakona o poslovnim društvima br.06/L-016 u Skupštini Republike Kosovo	K4 2023
5. Sprovođenje izmene i dopune Zakona o poslovnim društvima br.06/L-016 i izrada podzakonskih akata	K4 2024

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

Prilog 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će se ovaj uticaj desiti?		Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili troškovi uticaja	Poželjni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ¹	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?		x	Visok/nizak	Visok/nizak	
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x	Srednji		
	Da li će uticati na nivo plaćanja?		x			
	Da li će uticati na lakoću pronalaza radnog mesta?		x			
Bavljenje biznisom	Da li će uticati na pristup finansijama za poslovanje?		x			
	Da li će određeni proizvođači sa tržišta?		x			
	Da li će određeni proizvođači biti dozvoljeni na tržištu?		x			
	Da li će poslovanja biti prinudena da se zatvore?		x			
	Da li će biti stvorena nova poslovanja?		x			
	Da li će poslovanja biti primorana da ispune obaveze davanja novih informacija?		x			
Administrativno opterećenje	Da li su obaveze pružanja informacija poslovanjima		x			

¹ Kada utiče na radna mesta, biće i socijalnih uticaja.

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

	pojednostavljene?					
Trgovina	Da li se očekuje da će se trenutni uvozni tokovi promeniti?		x			
	Da li se očekuje da će se trenutni izvozni tokovi promeniti?		x			
Prevoz	Da li će uticati na način prevoza putnika i/ili robe?		x			
	Da li će biti ikakva promena u vremenu potrebnom za prevoz putnika i/ili robe?		x			
Investicije	Da li se od kompanija očekuje da investiraju u nove aktivnosti??		x			
	Da li se od kompanija očekuje da otkazu ili odlože investicije?		x			
	Hoće li se povećati ulaganja iz dijaspore?		x			
	Hoće li se smanjiti ulaganja iz dijaspore?		x			
	Da li će se direktne strane investicije povećati?		x			
	Da li će se direktne strane investicije smanjiti?		x			
	Da li će porasti poslovna cena proizvoda, kao što je struja?		x			
Konkurentnost	Da li će se cena poslovnih inputa, poput struje, smanjiti?		x			
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanja biti promovisani?		x			
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanja biti ometani?		x			

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

Utjecaj na MSP-e	Da li su pogodene kompanije, uglavnom MSP-e?	x				
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj dobara i usluga dostupnih poslovanju ili potrošačima?	x				
	Da li će se smanjiti broj roba i usluga dostupnih poslovanju ili potrošačima?	x				
	Da li će cene postojećih dobara i usluga porasti?	x				
	Da li će cene postojećih dobara i usluga pasti?	x				
	Da li će to uticati na bilo koji određeni poslovni sektor?	x				
Regionalni ekonomski uticaji	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?	x				
	Da li će uticati na buduću ekonomski rast?	x				
Opšti ekonomski razvoj	Da li bi moglo da ima nekog efekta na stopu inflacije?	x				

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

Prilog 2: Obrazac za procenu društvenog uticaja

Kategorija društvenih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će se ovaj uticaj desiti?		Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili troškovi uticaja	Poželjni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ²	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?		x	Visok/nizak		
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li su radna mesta pogodni u određenom poslovnom sektoru?		x			
	Da li će biti uticaja na nivo plaćanja?		x			
	Da li će uticati na lakše pronalaženje radnog mesta (posla)?		x			
Regionalni društveni uticaji	Da li su društveni uticaji koncentrisani u određenom regionu ili gradu?		x			
	Da li ima uticaj na radnička prava?		x			
Uslovi rada	Da li su predviđeni ili ukinuti standardi za rad u opasnim uslovima?		x			
	Da li će to uticati na načinu odvijanja socijalnog dijaloga između zaposlenih i poslodavaca?		x			
	Da li će to uticati na siromaštvo?		x			
Socijalna inkluzija	Da li je pogodan (ima uticaj na) pristup programima socijalne		x			
			x			

² Kada utiče na radna mesta, biće i ekonomskih uticaja.

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

	zaštite?						
	Da li će se promeniti cena osnovnih dobara i usluga?					x	
	Da li će uticati na finansiranje ili organizovanje šema socijalne zaštite?					x	
	Da li će uticati na osnovno obrazovanje?					x	
	Da li će uticati na srednje obrazovanje?					x	
	Da li će uticati na visoko obrazovanje?					x	
	Da li će imati uticaja na stručno osposobljavanje?					x	
	Da li će to uticati na obrazovanje radnika i doživotno učenje?					x	
	Da li će to uticati na organizovanje ili strukturu obrazovnog sistema?					x	
	Da li će uticati na akademsku slobodu i samoupravu?					x	
	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?					x	
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?					x	
	Da li opcija utiče na mogućnosti da osobe (ljudi) imaju koristi od kulturnih aktivnosti ili učestvuju u njima?					x	
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?					x	
	Da li opcija utiče na sposobnost					x	
Upravljanje							

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

	građana da učestvuju u demokratskom procesu?						
	Da li se svaka osoba tretira jednako?	x					
	Da li će javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?	x					
	Da li opcija utiče na način funkcionisanja političkih partija?		x				
	Da li će imati ikakvog uticaja na civilno društvo?		x				
	Da li će uticati na živote ljudi, kao što je očekivani životni vek ili stopa smrtnosti?		x				
	Da li će uticati na kvalitet hrane?		x				
	Da li će se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih materija?		x				
	Da li će imati efekte na zdravlje usled promena nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemljišta?		x				
	Da li će imati zdravstvene efekte usled promena u upotrebi energije?		x				
	Da li će imati zdravstvene efekte usled promena u odlaganju otpada?		x				
	Da li će uticati na način života ljudi, kao što je nivo interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?		x				
	Da li postoje posebne grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (određene prema faktorima, kao što su starost, pol, invaliditet, društvena grupa ili region)?		x				
Javna bezbednost i zdravlje ³							

³ Kada utiče na javno zdravlje i bezbednost, onda redovno utiče na životnu sredinu.

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

Kriminal i bezbednost	Da li su šanse za hvatanje kriminalaca pogođene?					x
	Da li postoji uticaj na potencijalnu dobit od kriminala?					x
	Da li to utiče na nivo korupcije?					x
	Da li postoji uticaj na kapacitet za sprovođenje zakona?					x
	Ima li nekog efekta na prava i bezbednost žrtava zločina?					x

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

Prilog 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će se ovaj uticaj desiti?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili troškovi uticaja	Poželjni nivo analize
		Da	Ne			
Klima i održiva životna sredina	Da li će uticati na emisije gasova staklene bašte (ugljen-dioksid, metan, itd.)?		☒			
	Da li će uticati na potrošnju goriva?		☒			
	Da li će se raznovrsnost resursa koji se koriste za proizvodnju energije promeniti?		☒			
	Da li će biti nekakvih promena cena za ekološki prihvatljive proizvode?		☒			
	Da li će određene aktivnosti postati manje zagađujuće?		☒			
	Da li će uticati na emisiju zagađivača vazduha?		☒			
Kvalitet vazduha	Da li opojija utiče na kvalitet vode?		☒			
Kvalitet vode	Da li opojija utiče na kvalitet podzemnih voda?		☒			
	Da li opojija utiče na izvore vode za piće?		☒			
	Da li će uticati na kvalitet zemljišta (u vezi sa zakiseljavanjem, zagađenjem, upotrebom pesticida ili herbicida)?		☒			
	Da li će uticati na eroziju zemljišta?		☒			
	Hoće li zemljište biti izgubljeno (gradnjom i sl.)?		☒			
	Da li će zemljište biti stečeno		☒			

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

	(dekontaminacijom, itd.)? Da li će biti promena u korišćenju zemljišta (npr. sa korišćenja šuma na poljoprivredno ili urbano korišćenje)?					X		
Otpad i reciklaža	Da li će se količina generisanog otpada promeniti?					X		
	Da li će se promeniti načini na koji se otpad tretira?					X		
Korišćenje resursa	Da li će biti uticaja na mogućnosti reciklaže otpada?					X		
	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih resursa (riblji fond, hidroelektrane, solarna energija, itd.)?					X		
	Da li opcija utiče na korišćenje resursa koji nisu obnovljivi (podzemne vode, minerali, ugali, itd.)?					X		
	Da li će biti bilo kakvog uticaja na verovatnoću opasnosti, kao što su požari, eksplozije ili nesreće?					X		
Stepen rizika za životnu sredinu	Da li će uticati na spremnost u slučaju prirodnih katastrofa?					X		
	Da li je pogođena zaštita društva od prirodnih katastrofa?					X		
	Da li će uticati na zaštićene ili ugrožene vrste ili područja u kojima žive?					X		
	Da li će uticati na veličinu ili veze između prirodnih područja?					X		
Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će biti bilo kakvog uticaja na broj vrsta na određenom području?					X		
	Da li će uticati na tretman životinja?					X		
Dobrobit životinja	Da li će zdravije životinja biti pogođeno?					X		
	Da li će uticati na kvalitet i bezbednost					X		

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

stočne hrane?									
---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

DRP
TRA

Prilog 4: Obrazac procene uticaja osnovnih prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će se ovaj uticaj desiti?		Broj pogodjenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili troškovi uticaja	Poželjni nivo analize
		Da	Ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili integritet osobe?		X			
	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca?		X			
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo osobe na privatnost?		X			
	Da li opcija utiče na pravo na brak ili osnivanje porodice?		X			
	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodice?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu misli, savesti ili veroispovesti?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		X			
	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		X			
Lični podaci	Da li su prava pojedinca na pristup, ispravku i prigovor zagarantovana?		X			
	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?		X			
Azil	Da li ova opcija utiče na pravo na azil?		X			

KONCEPT PAPIRA ZA POSLOVNA DRUŠTVA

Imovinska prava	Da li će imati uticaj na imovinska prava?					X
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?					X
Jednak tretman ⁴	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?					X
	Da li je verovatno da će određene grupe biti oštećene direktno ili indirektno diskriminacijom (npr. neka diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije)?					X
	Da li opcija utiče na prava osoba sa invaliditetom?					X
Prava dece	Da li opcija utiče na prava dece?					X
Dobro upravljanje	Da li će administrativne procedure postati komplikovanije?					X
	Da li se utiče na način na koji uprava donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pravo na pristup dosijeu, itd.)?					X
	O krivičnom pravu i predviđenim kaznama: da li su prava tuženika pogodena?					X
	Da li postoji uticaj na pristup pravdi?					X

⁴ Rodna ravnopravnost je obrađena u Proceni Uticaja na Rod(pol)